

תורה ומידות טובות

פרשת תזריע | עלון מספר 248 | כניסת שבת: 18:43 (לנוהגים 40 דק' 18:23) יציאת שבת: גאונים 19:35 ר"ת: 20:21

אורחות חיים

בזמנו כשהייתי חבר בבית הדין בירושלים וישבתי עם הרב ולדינברג פעם בא שליח מאת הרב יחזקאל סרנא ואמר לרבנו שהרב סרנא קורא לבוא אליו. שמע את זה הרב ולדינברג ואמר לרבנו: לא תלך אליו, כי אתה יותר גדול ממנו, מי אמר שאתה צריך ללכת אליו?

כשהייתי עוד צעיר הלכתי לשיבת מיר, ואמרתי לרב פלוני כמה חידושים על קצות החושן, כי אשכנזים אוהבים קצות החושן, ואמרתי כמה הערות שהערתי על קצות החושן, ואז הוא נהנה ותמך בי קצת.

הרב פלוני היה תמיד מבזה את הספרדים, וכתב שהספרדים תמיד מתגאים במי שהיה להם בעבר הרמב"ם וכו', אבל היום הם עץ יבש. כך היה אומר אז. אבל היום ברוך השם, יש לנו הרבה רבנים גדולים וחשובים.

התחלת הצרות שהיו לי היה בענין שיעור הקמח להתחייב בחלה, שחלקתי על הבן איש חי, ופסקתי כמו דעת מרן, שהשיעור הוא תק"כ דרהם.

וזה היה כשדרשתי בביהכ"נ אוהל רחל, והיה שם ר' אליהו אבא שאול, אביו של חכם בן ציון, ושמע מה שאמרתי בענין שיעור החלה שהוא כדעת מרן תק"כ דרהם ולא כמו שאמר הבן איש חי, והלך ר' אליהו וסיפר לחכם צדקה חוצין.

ואז התחילו הצרות, ואני הייתי אומר את דעתי ושואל אותם "אם אתם יכולים לדחות את דברי אדרבה נשמע", וכל טענתם היתה "וכי תעלה על דעתך שהבן איש חי לא ידע את מה שאתה אומר?"! ואמרתי להם "אדרבה תגידו לי תירוץ!..." ואשתקל מילולם.

ואמרו רק שאסור לחלוק על הבא"ח. ואז סיפרתי את זה לרבי עזרא עטייה, ואמרתי לו שאולי כדאי שאני אשתוק ולא אומר!?

ואמר לי רבי עזרא אל תפחד, ולא תשמע להם, כי אתה צודק, וגם אני בביתי מברך על תק"כ דרהם בהפרשת חלה. (מתוך הספר 'רצנע' על מן הגרעין זאק"ט)

זענייני הפרשה

זאת הגאון הגדול אב"ד בד"צ "זרע אמת" ואב"ד "יורה דעה" מזרנו הרב נסים יעקב עטייה שליט"א

"אשה כי תזריע וילדה זכר..." (וי, טז) פסוק זה נסמך לפסוק האחרון שבפרשת שמייני "להבדיל בין הטמא ובין הטהור, ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" ולכאורה צריכים להבין מהו הסמיכות של הפסוקים!?

והסבירו המפרשים, שמה הטעם שהקב"ה לא ברא את בני האדם במו ידיו וציום לישא אשה ולקיים את העולם, מכיון שאם היו כולם מעשה ידיו של הקב"ה לא היתה תקומה לבני האדם, אפילו אם חטאו חטא אחד. שהרי אדם הראשון שהיה יציר כפיו של הקב"ה חטא חטא אחד ונענש קשות על חטאו, וא"כ כך יהיה גורל כל אדם שיברא על ידי הקב"ה, ולכן בכדי שיוכלו בני האדם לעשות תשובה על עוונותיהם ויתכפר להם, לא ברא הקב"ה את בני האדם במו ידיו. אך צריכים לדעת, מנין לנו שמועילה התשובה על החטאים!?

אלא שמובא במדרש תהלים (יח) מדוע ברא הקב"ה שקצים ורמשים, אלא בכדי ללמדנו: מה אלו הרמשים שלא נבראו לשכר ועונש חס הקב"ה עליהם ומתפרנסים, אדם שנברא לשכר ועונש לא כל שכן שיהיה חס עליו ויקבל תשובתו.

ומוכח מכאן שמועילה התשובה, ועתה מובן מדוע נסמכו הפסוקים הללו: להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל, שמהסיבה שנבראו השקצים והרמשים, הרי מוכח שמועילה התשובה, ולכן "אשה כי תזריע וילדה זכר" כלומר לכן הקב"ה לא ברא את בני האדם במו ידיו, אלא ציוה שילדו בנים בכדי שתהיה תשובה על עוונותיהם.

"ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן" (וי, כט) והקשו המפרשים, שהיה צריך לומר כי יהיה 'בהם' נגע, בלשון רבים!?

והסבירו המפרשים שבא הכתוב לרמוז לנו על איסור השחתת זקן באיש, ועל צניעות האשה בשער ראשה, כמבואר בשו"ע (אבהע"ז סי' כ"א ס"ב) לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק, אחת פנויה ואחת אשת איש. ומקורו מדכתיב בסוטה (נמצלכ"ט) "ופרע את ראש האשה".

וכתוב בזוה"ק (פרשת נשא) דאשה חצופה המגלה שערות ראשה ח"ו, גורמת קללה לבעלה, עיי"ש. והחטא תלוי על הבעל שאינו מקפיד על זה למחות בידה. ואחז"ל (מכובות ע"ב) דאשה שיוצאת בשיער פרוע ומגולה נקראת 'עוברת על דת משה', ומפורש בתורה (בללאשית כ"ד) "ותקח את הצעיף ותתכס" דשיער באשה ערוה, ואין יכולים לסמוך עליהם בצרכי הבית בענין הכשרות, ומליחת הבשר, וחמץ בפסח וכדומה.

וזוהי כוונת התורה ואיש או אשה כי יהיה בו נגע, רצונו לומר בין אם הוא השחית את זקנו שאין 'נגע' כמותו שהרי עובר על חמישה לאוין, ובין אם אשתו גלתה שער ראשה, על ידי שני נגעים אלו, בא עליו עונש, שאם הוא השחית את זקנו הנגע בו, ואם

האשה גלתה שער ראשה, גם הוא חטאה ישא, משום שהיא תלויה בו, והוא ימחה בה לכפותה ולהדריכה בדרך הישרה.

נמצא בין שיהיה הנגע בראש או בזקן, קריין ביה כי יהיה 'בו' נגע, מכיון שהעונש יבוא אליו, דהיינו שהאיש צריך לדאוג שלא יהיה בו נגע בראש, דהיינו שאשתו תלך בצניעות, ועוד, או בזקן, שלא ישחית הוא את זקנו.

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים" (וי, טז) איתא בויקרא

רבה (פרשת טו, ז) משל למטרונה שנכנסה לתוך פלטיין של מלך, כיון דחמית מגלביא תלך, דחלת [כיון שראתה כמה מיני שוט תלויים פחדה], אמר לה המלך אל תתיראי אלו לעבדים ולשפחות, אבל את לאכל ולשתות ולשמה. כיון ששמעו ישראל פרשת נגעים נתיראו, אמר להם משה אל תתיראו אלו לאומות העולם, אבל אתם לאכל ולשתות ולשמת, שנאמר (תהלים ל"ז, ז) רבים מכאבים לרשע והבוטח בה, חסד יסובבנו. והקשו המפרשים על דברי המדרש הנ"ל שאמר "אלו לאומות העולם" והרי קיי"ל שאומות העולם אינם מטמאין בנגעים, שהרי נאמר בפרשה "אדם כי יהיה..." ואין 'אדם' אלא בני ישראל!?! ועוד מה פירוש "לאכול ולשתות"!!

והסבירו המפרשים שנראה שיש בחינת בנים ובחינת עבדים, החילוק ביניהם הוא שאלו הנקראים בנים הם מעולם האצילות, אשר יומם ולילה משתוקקים לעשות רצון אביהם שבשמים, כמו שנאמר "המו מעי לו", ועל אלו אין שום מזל ולא שר כי הם למעלה מן המזל, וכל פגעי הזמן ומקרים, ואין עליהם שום פגע, משום שהם למעלה מן המזל בבחינת יציאת מצרים, שנאמר "ושמתי פדות בין עמי ובין עמך". אבל אלו שהם בחינת עבדים, הם תחת המזל, וכל שפע שמגיע להם ע"י המזל שבמדינה, ובאם אירע חלילה וחס איזה מקרה ופגע רע, יקרה להם גם כן.

וזוהי כוונת המדרש, המטרונא דהיינו הנשמה [של] אלו המכונים בנים], היו יראים מפני הנגעים, ואמר להם משה, אלו לאומות העולם היינו לאלו שהם בחינת עבדים והם תחת המזל כשאר אומות העולם, ולכן יקרה בהם פגעי הזמן עפ"י טבע, ואעפ"כ 'והובא אל הכהן' שהכהן ירפא אותם שלא עפ"י טבע, בכדי להאמין שהכל בידי ה', ואין שום בריאה תחת המזל בלתי לה' לבדו. אבל אותם שנקראים בנים, אין שום פגע 'כי אם לאכול ולשתות', שפעמים נצמחים חולאים מחמת המאכל והמשתה שאינם מנוקים, לזה דוקא למי שהוא תחת המזל והטבע, אבל אתם למעלה מן הטבע, ואין שום מקרה ופגע, לכם נאמר 'כי הבוטח בה' חסד יסובבנו' ונמתק הכל לרפואה, כי אתם 'בנים למקום' ואינכם תחת הטבע, רק למעלה מן הטבע.

וכל בית ישראל יבכו את השריפה...

לא עברה תקופה קצרה

והעניין סודר על הצד הטוב ביותר. השופט גער בעורכי הדין והאחריות נפלה על חברת הביטוח, והרב ניימן הגיע "לפרוע את החוב" - כשהגר"ח הסכים בחיוך להשאיר את השקל הפלאי ברשותו של הרב ניימן.

בשנת תשע"ד, כמעט אסון התרחש בישיבת 'אור אלחנן' הירושלמית, אחד מתלמידי הישיבה נפצע מפליטת כדור מאקדחו של המאבטח, הבחור ניצל מפגיעה חמורה יותר, אודות לשעון שהיה מונח בכיסו והסיט את הקליע במילימטרים בודדים מהעורק הראשי ברגל.

מדוע החזיק הבחור את השעון בכיס? ב'בחזרי חרדים' נחשפה הסיבה, והיא הציונות המוחלטת למרן שר התורה זצ"ל. הגר"ח קנייבסקי הורה בעשור האחרון לכל תלמיד ישיבה או אברך שבא לפניו ועונד שעון יוקרתי, אפילו מזהב או מוכסף, שהדבר מוגדר כ'תכשיט' ויש בכך משום 'לא ילבש'. כמוכן, שאין כל איסור בהחזקתו בכיס.

גם תלמיד הישיבה שנפצע, ביקר במעונו של הגר"ח כחודש לפני שהתרחש האירוע, וכאשר הגר"ח הבחין בשעון שענד על ידו, העיר לו כדרכו על כך. הבחור ציית מיד והסיר את השעון והניחו בכיסו. מאז, הוא שמר בקפדנות על הוראת הגר"ח ואיננו עונד אותו יותר. "החובשים שטיפלו בבחור הפצוע, הבחינו בשעון שמבצבץ מבין כיס המכנסיים. הם הביעו השתאות מרובה מכך שהשעון בעצם גרם לקליע להחטיא את העורק הראשי ברגל, שכן הוא בלם את הכדור והסיט אותו הצידה. למותר לתאר, מה יכול היה לקרות אלמלי הוא היה פוגע בעורק זה, חלילה".

הנדרש. כשסיפרו לרבי חיים קנייבסקי את סיפור המעשה השיב: "מי ששומע ומאמין ה' עוזר לו".

בשנת השמיטה הקודמת (תשע"ה) הגיע מגדל האתרוגים הרב משה ניימן לביתו של הגר"ח קנייבסקי להתייעץ איתו באשר להליך משפטי שעבר וביקש ממנו ברכה.

הגר"ח שהכיר לו טובה על האתרוגים המהודרים שמביא כל שנה ביקש לשמוע את המעשה, וכך מספר הרב ניימן, "לפני 14 שנה עבדתי ב'אוצר בית דין' כאחראי על מחסן האתרוגים, ואחד מהעובדים הרומנים נפל בפיר המעלית, נפצע ונותר משותק כל חייו, למרות שלא הייתי אשם בפציעתו, העונד הגיש תביעה כנגד 'אוצר בית דין' וכנגדי בסכום גבוה במיוחד.

בית המשפט החליט להרשיע את הרב ניימן מכיוון שהיה המעסיק שלו בשטח, והשופט הציע לצדדים להגיע לפשרה, אולם הרב ניימן טען לגר"ח כי הוא לא אשם ואף אין באפשרותו לעמוד בסכום הפשרה אותו הציע השופט בשל גובה הסכום.

"אני יכול להלוות לך פרוטה" הציע הגר"ח, אך מקורבו של הגר"ח הרב אפשטיין אמר לרב כי "אם ייצא רק עם פרוטה זה בסדר, הבעיה שתובעים אותו והוא לא אשם. הוא לא בא לבקש כסף אלא לקבל ברכה שלא יצטרך לשלם".

מרן הגר"ח הוציא שקל מארנקו ואומר: "תשלם להם וזה יהיה מספיק. תגיד להם שגם את זה לוויית", הוסיף מרן בחיוך. "אם הוא ישיב לך תחזיר לי בחזרה", הפטיר מרן וביקר את רבי משה בן חיה שיצליח במשפטו.

היה זה במוצאי שבת חורפית של שנת תשע"ז, אל ביתו של הגר"ח קנייבסקי נכנס ראש כולל חשוב שהיה אמור לטוס למחרת לחו"ל לגיוס כספים וביקש את ברכתו של שר התורה לקראת הנסיעה. כשאמר לגר"ח שהוא נוסע לחו"ל, הרב הגיב מיד "למה לצאת לחוץ לארץ". ראש הכולל לא הבין מדוע קיבל את התשובה הזו והדבר היה לפלא גדול מאחר וכמה דקות לפניו נכנס מנהל מוסד אחר שציין כי הוא נוסע לחו"ל והגר"ח בירכו ב'ברכה והצלחה".

ראש הכולל התעקש ואמר לשר התורה כי יש לו חובות גדולים והוא חייב לצאת למסע גיוס כספים עבור האברכים. הגר"ח השיב: "סע לצפת".

ראש הכולל יצא מהחדר, פגש ידיד וסיפר לו את דברי הגר"ח. הידיד נכנס איתו שוב ואמר לרב שהוא חייב הרבה כסף. רבי חיים אמר לו: "אם אתה רוצה תיסע, אני אבל נתתי ברכה על נסיעה לצפת". ראש הכולל שמע לדברי הגר"ח, ביטל את הטיסה ונסע למנוחה בצפת. ביום ראשון בערב הוא הלך לבית הכנסת צאנז בעיר ולמד עד שנרדם על השולחן.

בשעה 22:00 הוא התעורר ושאל מתי יש מניין למעריב. המתפללים השיבו כי עליו להמתין עד לשעה 23:00. בזמן התפילה הבחין ראש הכולל ביהודי אמריקני אמיד, ולאחר התפילה החליט לגשת אליו ולנסות את מזלו. ראש הכולל סיפר ליהודי את דברי הגר"ח והוא, כמו בסיפורים, מיד שאל 'כמה כסף אתה צריך'.

ראש הכולל ענה והלה אמר לו 'תן לי לבדוק'. ואכן, למחרת הגיע עם 2 צ'קים על כל הסכום

סיפור לשבת - אחד מהעיתונאים ראה אותי בוכה ונזעק לעברי קרה משהו!...

הם אף ביקשו את רשותי להתלוות אלי לכמה מהבריתות שאני עורך, כדי לראות מקרוב את מהלך העניינים. "הייתה זו מתנה משמיים בעבורי. לכאורה הייתי אמור להיענות להצעה ולקבלה בשתי ידיים פתוחות. הפרסום בבמה כה מכובדת ומפורסמת, יכול היה לתרום רבות למאבק ולהשפיע רבות על הצלחתו. אלא שלמעשה הייתה הדילמה גדולה ביותר; אף אחד לא היה מוכן להבטיח לי, שדברי יובאו כצורתם ללא כל שינוי, ושהאופן שהם יובאו בכתבה - לא יגרום יותר נזק מתועלת, וכך באתי לתקן ונמצאתי מקלקל, חלילה".

כמו בכל צעד בחייו, עלה רבי אברהם למעונם של גדולי הדור, כדי להיוועץ עימם בשאלה הרת גורל זו. התשובה שהוא קיבל הייתה, שמפני שהגזרה כבר נגזרה והחוק נגד המילה חוקק, מסתבר שלא יגרם נזק נוסף כתוצאה מראיון שכזה, הגרוע כבר נעשה. מאידך, אם הדברים יובאו בכתבה באופן הנכון, יתכן

המאבק בגזרת המילה, שריחפה על יהדות ארצות הברית. באותם ימים ביקשתי לפרסם בעיתון הנוודע ה'ניו יורק טיימס' מודעה גדולה, שתבהיר קבל עם ועולם כי אין כל אמת בטענות שהעלו כנגד קיום מצוות המילה, וכי מדובר באנטישמיות לשמה שאינה מתבססת על המציאות כלל.

כאשר בררתי על אודות המחיר שיהיה עלי לשלם על מודעה שכזו, נרתעתי. מדובר היה על מחיר של עשרות אלפי דולרים לעמוד. "היות שבמהלך השנים כבר זכיתי ללמוד לא אחת, כי כאשר מבקשים לעשות לשם שמיים - הסייעתא דשמיא מובטחת, על כן לא התייאשתי והמתנתי לראות כיצד יתפתח הדבר. ואכן, למרבה ההפתעה, כמה ימים לאחר מכן פנו אלי עורכי העיתון מיוזמתם, וביקשו ממני להתראיין ולהביא את דבר היהדות החרדית בנושא הטעון והסוער.

לפני כמה חודשים נלב"ע בשיבה טוב ובשם טוב בארצות הברית, ביום ההולדת הצ"א לחייו, המוהל הנוודע, תומך התורה ולומדיה, רבי אברהם הכהן קאהן זצ"ל. הרב קאהן נפטר כתוצאה מנגיף הקורונה, המשתולל בעולם בימים אלו. רבי אברהם הכהן זצ"ל, נודע הן כמייסד הקרן הנוודעת על שמו 'קרן אברהם הכהן', שהצמיחה בין שורותיה רבים מגדולי התורה וההלכה בדורנו, והן כמוהל מומחה, אשר מל רבבות תינוקות במשך עשרות שנים בכל רחבי העולם, ועד לשבוע האחרון לחייו עוד עסק במלאכת קודש זו.

רבי אברהם, כאחד מזקני המוהלים בדורנו, ראה שליחות קודש להשמיע את קולה של ההלכה הצרופה במצווה זו, לפני גורמים שונים מבית ומחוץ, שבקשו לשנות את המסורת ולפגוע במצוות המילה אשר נשמרה בידינו כצורתה מדורי דורות. בערוב ימיו סיפר רבי אברהם זצ"ל: "היה זה בשיאם של ימי

מעיוני המשפט

נזאת הגאון הגדול אב"ד בד"צ "זרע אמת" ואב"ד "יורה דעה" מורנו הרב נסים יעקב עטייה שליט"א

קבלן ששיפץ דירה ושכח לכסות את הגג עם הרעפים וירדו גשמים והזיקה הדירה העליונה בבנין נזי צריך לשלם את הנזק?

וכתב מרן הב"י (ש"ס) וז"ל: ברייתא וגמרא בסוף פרק הבית והעליה (נ"מ ק"ה): ופירש רש"י חייב זה שהיא בידו חייב בנזקה אם תפול מידו ותזיק את אחרים או תשבר היה הוא חייב לשלם ואף על גב דמוקמינן להא בקבלנות וכולן שותפין במלאכה אין חייב אלא מי שהיתה מסורה לו דכיון דכחו הוא הנזק מוטל עליו כל היכא דמתרמי: וכולן. אלו שהיו שותפין במלאכה: אחת ומשהניחו אבן על

הדימוס היא שורת הבנין נפלה והזיקה הואיל ולא כחו דאדריכל הוא שלאחר שהניחה נפלה וליכא לחיוביה משום גירי דיליה כולן חייבים יחד שכולן שותפין בדבר ועליהם המלאכה לעשות וקבלו אחריות הנזק יחד: בשכירות. האחרון חייב: בקבלנות. כולן חייבים היכא דלא נפלה מיד אחד מהם דעל כולן לשמור שתהא מיושבת יפה, עכ"ל:

וכתב הרמב"ם דין זה בהלכות נזקי ממון (פ"ק י"ג הלכה י"ח) וז"ל: החצב שחצב אבן ומסרה לסתת והוזק בה אדם או בהמה הסתת חייב, וסתת שמסר לחמר החמר חייב, מסר חמר לכתף הכתף חייב, מסר כתף לבונה הבונה חייב, מסרה הבונה לזה שמתקן ושיבתה בבנין המתקן חייב, ואם אחר שהעלוה על גבי דימוס נפלה והזיקה והיו עושין בקבלנות כולן חייבין, ובשכירות האחרון חייב וכולן פטורין, עכ"ל.

וכתב באבן האזל (ע"ד הכמ"ס הללו) וז"ל: כתב המ"מ וז"ל ופי' שאפי' בקבלנות כל זמן שנפלה מיד אדם איזה שיהי' הוא חייב בנזקי' כיון שמידו נפלה וכו' ודברי המ"מ הוא ע"פ פירש"י שכתב כן וז"ל חייב, זה שהוא בידו חייב בנזקה אם תפול מידו ותזיק את אחרים או תשבר היא הוא חייב לשלם, ואף על גב דמוקמינן להא בקבלנות וכולן שותפין במלאכה אין חייב אלא מי שהיתה מסורה לו דכיון דכחו הוא הנזק מוטל עליו כל היכא דמתרמי דתנן אדם מונע לעולם וכו', ואח"כ בד"ה כולן כתב וז"ל, אלו שהיו שותפין במלאכה אחת ומשהניחו אבן על הדימוס היא שורת הבנין נפלה והזיקה הואיל ולא כחו דאדריכל הוא שלאחר שהניחה נפלה וליכא לחיוביה משום גירי דיליה כולן חייבין יחד שכולן שותפין בדבר, ועליהם המלאכה לעשות וקבלו אחריות הנזק יחד עכ"ל, ומבואר דמפרש דברישא חייב משום אדם המזיק שמידו נפלה, ובסיפא שנפלה משהניחו ע"ג הדימוס היינו שלא נפלה מימדם וחייבים רק משום שמירה שכולן קיבלו עליהם, והזהר דעת הטור שקבע הלכה זו בסי' שפ"ד בדין אדם המזיק, וכן המחבר בשו"ע. אבל הרמב"ם קבע הלכה זו בהל' נז"מ בדיני בור, ואף דסיפא גם לפירש"י לא מיירי בנזק כחו, אבל בפשוטו משמע דכל ההלכה הוא מנזקי בור דהא

שאלה: אדם שהביא קבלן שיפוצים לתקן את דירתו, וכן את גג הדירה. בבנין זה היו בו רעפים, והנה אחר סיום העבודה היה צריך הקבלן להחזיר את הרעפים למקומם בכדי שלא יכנסו מי הגשמים לדירה, אולם הקבלן שכח להחזיר את הרעפים, וכתוצאה מכך נכנסו מי גשמים לדירה העליונה ונגרם נזק רב לבעל הקומה העליונה, האם קבלן השיפוצים חייב בנזקים או לא?

תשובה: מקור דין זה בגמ' (נ"מ ק"ה), ובראשונים (ש"ס), ובטור ושו"ע (ח"מ ס' ל"א סעי' ו'), וקצות החושן (ש"ס, סק"ד).

והנה איתא בגמ' (נ"מ ק"ה): אם כניח אבן הדימוס והזיקה חייב לשלם והסביר רש"י שם: משום דהוי גירי דיליה דהוא מחוייב לשמור שתהא מיושבת יפה.

ומשמע מדברי רש"י שמי ששכר את חבירו שיעשה לו עבודה, כגון לשפץ את הבנין, ומחמת רשלנותו גרם נזק לחבירו חייב לשלם לו ההיזק מכיון דהוי 'גירי דיליה', שהוא מחוייב לשמור שעבודתו תהיה תקינה ושלא תזיק אחרים, ולא יגרם שום נזק לאחר שסיים עבודתו.

אמנם יתכן לומר שיש סברא לחלק בין הנידון הנ"ל שבגמ' לבין הניד"ד, שהסוגיא שם בגמ' מיירי באופן שנעשה נזק מאותה עבודה שעשה ולכן יש לחייב את הקבלן, אולם בניד"ד שהקבלן עשה את עבודתו כראוי, ורק מחמת רשלנותו שכח לכסות את הרעפים וירדו גשמים ונגרם נזק לדיירי הבית, הרי הנזק בא ממקום אחר, ויתכן לומר שבכ"ג פטור.

אמנם, יש לקבל דין שומר וכמ"ש רש"י שהוא מחוייב לשמור שתבא מיושבת יפה, ושומר חייב לשלם בכל נזק שנגרם מחמתה, ואפילו שלא גרם באופן ישיר נזק לחפץ אלא חתרו גנבים בבית וגנבו חפץ שהתחייב לשמור אותו, אעפ"כ התורה חייבה בגרמא כזו, שחייבי שומרים הם אפילו בגרמא וכמ"ש התוס' (כתובות פ"ק לע"פ נ: ד"ה הוי ז' מקדשת ומנאו בטל) דחייבה התורה שומר שכר על שלוקח שכר ושואל, לפי שכל הנאה שלו ומשעבדים את עצמם לכלהכתוב בפרשה. וכוונת התוס' הוא לומר שמשעבדים את עצמם יפה אפילו ללא קנין וללא שום תנאי.

וכן מבואר בדברי הקצות החושן (סי' ל"א סק"ד) שכתב שכל השומרים לא נתחייבו בעל כרחם, אלא משום שהתורה ירדה לסוף דעתן שברצונם מקבלים עליהם שומר חנים בדין פשיעה, ושומר שכר בדין גניבה ואבידה, וכן שואל התחייבותו גם באונסים.

וז"ל הטור (ח"מ סי' שפ"ד ס"ז) החוצב שחצב אבן ונתנו לסתת והזיק בו הסתת חייב מסרו הסתת לחמר החמר חייב מסרו החמר לכתף הכתף חייב מסרו הכתף לבנאי הבנאי חייב מסרו המסדרו על שורת הבנין המסדר חייב ואם אחר שמסדרו על שורת הבנין נפל והזיק אם הן קבלנין כולן חייבין ואם הם שכירי יום האחרון חייב וכולן פטורין, עכ"ל:

הטור קבע זה בהלכות נזקי אדם אף דבסיפא לא הזיקו בכחם משום דרישא הוא נזקי אדם, ועוד דלשון הרמב"ם שכתב והוזק בה אדם או בהמה לא משמע שנפלה מידו והזיקה בכחו דהו"ל לכתוב והזיקה, ועוד דמזה שדייק הרמב"ם לכתוב אדם או בהמה מוכח דהוא לאפוקי כלים והיינו משום דאיירי בנזקי בור, ע"כ פשוט דהרמב"ם אינו מפרש כפירש"י ולא נפלה כלל מידו אלא שהוזק בה אדם או בהמה בנזקי בור, והחילוק מרישא לסיפא הוא דברישא כיון דכל אחד מוסר לחבירו, אף שכולן בקבלנות מ"מ כל אחד מהם מחוייב בשמירת הבור כ"ז שהוא תחת רשותו, וכיון שמסר לחבירו שהוא תחת רשותו נפטר מחיובו כדן כל מזיק שמוסרו לשומר, אבל לאחר שהניחו על הדימוס משמע שכבר אינם מוסרים אותו לעבודת אחר, ואף דקשה הדבר דאם זהו גמר עבודתם אין נפל, נראה דזהו כך דרך הבנין דכשמניחים אבן על גבי הדימוס כ"ז שאינו מתקשר עם עוד אבנים אפשר שיפול ואין בזה שום פשיעה מצד המניח ומ"מ חייב לשלם כיון דהוא בונה ברה"ר במקום שאפשר להזיק, ולכן אף דנתנו לו חכמים רשות לבנות מ"מ אם הזיק חייב לשלם, ולכן כשהיו עושין בקבלנות החיוב תשלומין על כולן דאין על המניח חיוב יותר שהוא לא פשע אלא כולם קבלו עליהם לבנות הבנין וכולם חייבין, ובשכירות כיון דכל אחד כשגמר עבודתו כבר נסתלק אינו חייב אלא האחרון, דכ"ז שהבנין לא נגמר והוא באמצע הבנין כל אבן שמניחים עליו ושיש בו חשש שיפול הוא באחריות המניחו, ולא הזכיר כאן בעל הבנין ששכר אותם דכיון דהוא אינו אצלם והוא שכר אותם. נעשו הם השומרים ובשכירות נשאר הפועל האחרון בחיובי הבור, עכ"ל האבן האזל:

ולפי"ז קבלן שהתרשל ולא החזיר הרעפים על הגג כנהוג, הרי"ז פושע ומתחייב מדין שומרים. ואפילו שיכול לטעון שיש כאן אונס שלא עלה לו על הדעת שירדו גשמים, מ"מ חייב בין באונס ובין ברצון. וכמבואר בטור ושו"ע (ח"מ סי' ע"ה ס"א) דאם הזיק חייב נזק שלם בין שהיה שוגג בין שהיה אנוס.

ואע"פ שבאונס גדול פטור וכמ"ש שם הרמ"א, בניד"ד אינו אונס גדול, שהרי ידוע שבימות הגשמים יורדים גשמים, וכל יום עלול לרדת גשם ולפעמים באופן פתאומי יורדים גשמים, ועוד שזה נקרא ש"תחילתו בפשיעה" שאע"פ ש"סופו באונס", שבכ"ג חייב וכמס' התוס' (נ"מ מ"ז. ד"ה הלכתא תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב) וכתבו התוס' דוקא היכא שיכול להיות שהאונס נגרם מחמת שפשע בתחילה.

וכ"פ מרן השו"ע (ח"מ סי' ל"א ס"ו) וז"ל: אם פשע בו ולא שמרו כראוי לענין אחד, אף על פי שלבסוף נאבד באונס בענין אחר, חשיב פושע וחייב לשלם, ע"כ.

וא"כ בניד"ד שהקבלן פשע ולא סגר את הרעפים וירדו גשמים והזיקו, הרי הנזק בא מחמת פשיעתו בתחילה, שסגירת הרעפים הוא בכדי שלא יבואו

המשך סיפור לשבת

כתיקנה, ואין זו אלא אנטיות בהתגלמותה.

כמה ימים לאחר מכן, התפרסמה כתבה באורך שלושה עמודים מעל גבי ה'ניו יורק טיימס', שבה פרשו העיתונאים בפרוט ובאריכות, את התרשמותם החיובית מהאופן שבו מקפידה המסורת היהודית על עריכת ברית המילה בזירות הגדולה ביותר, באופן שימעט עד למינימום את צער התינוק, ושלא יגרם ממנו כל נזק לבריאותו.

הכתבה הייתה כה מוצלחת עד שהיו שטענו שהוזמנה על ידי, דבר שכאמור לא היה לו כל שחר. בתחילה היה מדובר שהיא תמוקם בעמוד השער, אולם אירוע דרמטי שהתרחש באותו היום, גרם לה להדחק בעמודים הפנימיים, אבל המסר שהובע ממנה חלחל, ויתכן מאד שתרם לביטול החוק.

כאמור רבי אברהם זצ"ל נלב"ע בשיבה טובה ובשם טוב, לאחר שנדבק מנגיף קורונה. היות שלא זכה להותיר אחריו צאצאים, מתבקש הציבור ללמוד לעילוי נשמתו הטהורה של רבי אברהם בן רבי יום טוב זצ"ל. (מפי אחד מידידיו). (עלון יוכל מאמינים' פרשת תרצה מזרע חס"פ)

אדם מבוגר. כל ימי השתדלתי לקדש שמיים, אפילו בימי השואה שבהם עלה לי הדבר במסירות נפש. עתה לעת זקנה הזדמן לפני ניסיון קשה, ואני מתפלל לפני ה' שאעמוד בו בהצלחה, לבל יתחלל שם שמיים על ידי חלילה דווקא בשנותי המאוחרות'.

"משום מה, דברי שנאמרו בספונטניות, מבלי שהתכוונתי לכך מראש, הסעירו את ליבם של קבוצת העיתונאים הנוכרים. כמה מהם טפחו על כתפי ואמרו לי כי אני יכול להירגע. שכן כבר עתה הם ראו כי מרבית הטענות שהושמעו כנגד המצווה אינן נכונות, בראותם את הסטריליות המדוקדקת שעליה אני מקפיד טרם קיום הברית, אשר לאחריה כמעט ואין סיכוי לפגיעה בבריאות הילד.

דבריהם הרגיעו מעט את רוחי הסוערת. התחלתי בעריכת הברית כאשר העיתונאים עוקבים בדריכות אחר מעשי. משסיימתי הם מחאו לי כפיים, והחמיאו לי כי מעולם לא ראו אומנות שכזו, כאשר כולה נעשית על פי כללי הרפואה בזהירות הנדרשת, וכי מעתה ברור להם כי אכן אין ממש בטענות שהעלו כנגד קיום המצווה

שהדבר ישפיע לטובה על דעת הקהל בארצות

הברית, בנוגע למצוות ברית המילה ואולי אף ישפיע על החלטת בית המשפט, בתביעה שהוגשה באותו זמן לשם ביטול החוק הנורא. "משקבלתי את אישורם של גדולי ישראל", המשיך וסיפר רבי אברהם, "מיהרתי לחייג לעורכי העיתון ולהשיב להם תשובה חיובית. קבלתי את אישורה של משפחה שעמדה לערוך ברית מילה באותם ימים, להשתתפות כתבי העיתון בשעת קיום המצווה.

למחרת בבוקר נערכה הברית. העיתונאים הופיעו זמן רב לפני השעה המיועדת. עוד טרם החלה הברית, הבחנתי שהעיתונאים עוקבים בדריכות אחרי כל תנועה שלי. ממבטיהם החודרים והממוקדים ניכר היה, כי הם התכוונו מראש טרם בואם, ובליבי נשאתי תפילה כי אזכה להיות שליח טוב בעבור כלל ישראל. "הברית עמדה להתחיל. כמנהגי פתחתי באמירת התפילה הנודעת למוהל, ולפתע פרצתי בבכי סוער ובלתי נשלט, חשתי כי נעשה לי עוול.

אחד מהעיתונאים נזעק לעברי בבהלה; 'קרה משהו?!' הוא התעניין בדאגה. "הרגעתי אותו והסברתי לו: 'ראה נא, אני

הגשמים, והאונס בא מחמת פשיעה זו, וכל שכן הוא לחייב את הקבלן. העולה מכל האמור לעיל להלכה: אדם ששכר קבלן שישפץ לו דירתו ואת גגו, ואכן שיפצו כראוי רק ששכח להחזיר את הרעפים למקומם וירדו גשמים

והזיקו את הדירה העליונה, הרי זה חייב בכל התשלומים, מכיון שדבר זה נקרא "תחילתו בפשיעה וסופו באונס" שקיי"ל להלכה שחייב. ובפרט שהיה לו להעלות על דעתו שבתקופת החורף כל יום וכל יום יגוע עלולים לרדת גשמים במפתיע, ולא יכול לטעון

בית דין צדק ובית הוראה "זרע אמת" צדק צדק תרדוף הלך אחר בית דין יפה... (סנהדרין לב')

בית הדין לענייני ממונות | אישות | צואות | ירושות | הסכמי גרושין | קידושין | סיוע בעריכת חוזים | שלום בית

בנשיאות ובראשות אב בית הדין בד"צ "זרע אמת", בד"צ "יורה דעה", וראש כולל הוראה ודיינות "אורות חיים ומשה" אשדוד

אב"ד מקודש הרה"ג יעקב נסים עטייה שליט"א

ובהרכב הדיינים המצויינים: מרא דאתרא רמב"ש א' הרה"ג יצחק שרבאני שליט"א

ראש כולל הוראה ודיינות "חוקיו ומשפטיו לישראל" הרה"ג יצחק ביטון שליט"א

הדיין המצויין רב שכונת מקור ברוך ירושלים הרה"ג אהרון ירחי שליט"א

סניפי ביה"ד:

שפת אמת 5 ב"ש

האדמו"ר זבעלז 39 אשדוד

לפתיחת תיקים

ושאלות בטלפון

054-8416719

טלפקס: 02-9990043

העלון יוצא לאור בסיוע:

ה"ה פנחס אזולאי בן רחל וב"ב

ה"ה מורן בת יהודית שושנה וב"ב

יהי רצון שהשם יתברך ימלא כל חשאלות ליבם לעבודתו יתברך וישפיע עליהם שפע קדושה

ונחת רוח מכל יוצאי חלציהם אושר ועושר ברוחניות ובגשמיות אכי"ר